

Latvijas Olimpiskās komitejas Ētikas kodekss

(*Godīga spēle /Fair Play/* – uzvaras ķīla)

Latvijas Olimpiskās komitejas Ētikas kodekss (LOK Ētikas kodekss) izstrādāts, pamatojoties uz Latvijas Republikas Sporta likuma 3.panta 2.punktu un balstoties uz Olimpiskās Hartas, LOK Statūtu, Eiropas Padomes Ministru komitejas 1992.gada 24.septembrī apstiprināto *Sporta ētikas kodeksa*, Eiropas Baltās Grāmatas sportā un Starptautiskās Olimpiskās komitejas Ētikas kodeksa principiem. Tā mērķis ir veicināt un nodrošināt *godīgas spēles (fair play)* principu nostiprināšanos un ievērošanu visās sabiedrības sporta aktivitātēs, valsts sporta dzīves politikā un vadīšanā, piemērojot tos visos līmeņos, kā jaunatnes tā pieaugušo līmenī, kā plašas pieejas un tautas sportā, tā arī sacensību un augstu sasniegumu sportā.

Godīga spēle – tas ir daudz vairāk nekā vienkārša likumu un sporta sacensību noteikumu ievērošana. Tā ietver sevī savstarpēju cieņu, sportiskā gara un draudzības jēdzienus, tā ir ne tikai uzvedības, bet arī domāšanas veids.

Godīga spēle ir pozitīvs koncepts, kas ietver sevī cīņu pret negodīgumu, pret likumu un noteikumu apiešanu, pret dopinga lietošanu, pret fizisku un morālu vardarbību, pret nevienlīdzīgu cīņu, pret iedzīvošanos uz sportistu rēķina, pret korupciju un spēļu rezultātu sarunāšanu, pret sabiedrībā pieaugušo tieksmi komercializēt sportu peļņas nolūkos.

LOK Ētikas kodekss sastādīts, vadoties no pieņēmuma, ka sports ir kultūras sastāvdaļa, kas bagātina sabiedrību un vairo draudzību starp tautām. Godprātīgi nodarbojoties ar sportu, indivīds var sevi labāk iepazīt, izteikt, attīstīt, piepildīt un parādīt savas spējas, sasniedzot meistarību. Sports ir pieejams visiem sabiedrības slāņiem, kam tas ir prieka, labsajūtas un veselības avots. Pastāvot plašam sporta klubu un citu brīvprātīgo sporta organizāciju tīklam, rodas iespēja gan nodarboties ar kādu sporta veidu, gan ieņemt tajā kādu vadošu pozīciju. Uzņemoties atbildību dažādās dzīves situācijās, cilvēki attīsta spēju rēķināties ar apkārtējiem.

LOK Ētikas kodekss būs efektīvs tikai tad, ja visi ar Latvijas sportu saistītie būs gatavi uzņemties atbildību, ko tas pieprasa.

Pieņemot šo LOK Ētikas kodeksu, Latvijas Olimpiskā komiteja aicina visus ar sportu saistītos vadītājus, speciālistus, sporta trenerus un darbiniekus, skolotājus, brīvprātīgos, sportistus un visas sportā iesaistītās personas tam pievienoties un savā darbībā nodrošināt, lai *godīgas spēles* princips vienmēr un visur kļūst par galveno sportā.

1. Atbildība, ko paredz jēdziens *Godīga spēle /Fair Play/*

Jēdziens *Godīga spēle* ir galvenais priekšnoteikums, lai indivīds un visa sabiedrība kopumā gūtu pilnībā visu, ko var sniegt sports. Tas jāvirza par noteicošo savā darbā:

- 1.1. Valsts un pašvaldības iestādēs, ar tām saistītās un pakļautās organizācijās visos līmeņos; īpaša atbildība jāuzņemas katram, kas darbojas jauniešu izglītošanas un audzināšanas jomā
- 1.2. Sporta un ar to saistītās federācijās un asociācijās, biedrībās un sporta skolās, kur norit fiziskās audzināšanas un treniņu darbs, ar sporta medicīnu un farmāciju, kā arī ar plašsaziņas līdzekļiem saistītajās organizācijās
- 1.3. Komerctrukturās, t.sk. sporta preču ražotājiem, tirgotājiem, sporta pasākumu rīkotājiem un mārketinga speciālistiem;
- 1.4. Indivīdiem, īpaši vecākiem, skolotājiem, treneriem, pasniedzējiem, tiesnešiem, vadošiem darbiniekiem, žurnālistiem, mediķiem un farmaceitiem, augstas klases sportistiem, kam jārāda piemērs pārējiem;
- 1.5. Indivīdiem – skatītājiem (līdzjutējiem), kam kā patērētājiem jāuzņemas papildus atbildība gan par likumu ievērošanu, gan sporta ētikas noteikumu respektēšanu.

2. Valsts un pašvaldību atbildība

Valsts un pašvaldību institūcijas izstrādā un realizē sporta politiku savas kompetences ietvaros un savās teritorijās. Šajā jomā tām jāuzņemas saistības:

- 2.1. sekmēt sporta ētikas kritēriju un antidopinga politikas principu apgūšanu un ievērošanu visur, kur saskarsme ar sportu;
- 2.2. mudināt un atbalstīt ar sportu saistītās organizācijas, kas savās aktivitātēs ievēro ētikas normas;
- 2.3. rosināt pasniedzējus, skolotājus un trenerus, veidojot skolu fiziskās audzināšanas programmas, mācot sporta pamatus un trenējot augstiem sasniegumiem, uzsvērt to, lai audzēkņi pievērstos sportam, sacenšoties godīgi;
- 2.4. atbalstīt jebkuru iniciatīvu, kas veicina *godīgu spēli* sportā, īpaši jaunatnes vidū, un mudināt, lai institūcijas to atbalsta īpašā veidā;
- 2.5. ierosināt veikt pētījumus vietējā, valsts un starptautiskā mērogā, lai palīdzētu pārvarēt problēmas, kas rodas jauniešiem, nodarbojoties ar sportu, lai samazinātu un izskaustu negodīgu un neētisku rīcību un lai sekmētu godīgu un ētisku attieksmi.

3. Sporta un ar sportu saistīto organizāciju atbildība

3.1. Sporta un ar sportu saistīto organizāciju darbība vistiešākajā veidā ietekmē visu, kas notiek sportā. Tādēļ tām jāuzņemas atbildība:

- 3.1.1. savos pamatdokumentos nostiprināt ētikas normu un antidopinga politikas principu nozīmīgumu un rūpēties par to ievērošanu, nosakot arī procesuālo kārtību pārkāpumu konstatēšanai, soda sankcijas par to pārkāpšanu un atbildīgo institūciju pārkāpumu lietu izskatīšanai;
  - 3.1.2. sagatavot un izplatīt norādījumus, kuros skaidri formulēta ētikai atbilstoša vai neatbilstoša izturēšanās, un sekot, lai apstiprinātais atzīnības vai soda sankcijas mērs un forma tiktu principiāli piemēroti, neatkarīgi no sporta nodarbību vai pasākumu līmeņa;
  - 3.1.3. ar pedagoģisku un izglītojošu metožu palīdzību, ar atzīnību un uzslavu panākt, lai visās sporta aktivitātēs tiek ievērots princips – *godīga spēle*;
  - 3.1.4. izveidot sistēmu, kas veicinātu *godīgu spēli*, stimulētu sportistu personīgo izaugsmi un ļautu sasniegt arvien labākus rezultātus godīgās sporta sacensībās;
  - 3.1.5. sniegt palīdzību un atbalstu *godīgas spēles* popularizēšanai plašsaziņas līdzekļos, internetā un sociālajos tīklos.
- 3.2. Darbā ar jaunatni sporta un ar sportu saistīto organizāciju uzdevumi, kam papildus un īpaši pievēršama uzmanība, ir:
- 3.2.1. sekot, lai jaunatnes sacensību struktūra atbilstu augošu bērnu un pusaudžu spējām un ļautu piedalīties dažādu pakāpju sacensībās, sākot no veselību stiprinošām, izklaides, un beidzot ar augstas klases sporta sacensībām;
  - 3.2.2. atbalstīt nolikumu variēšanu, lai tie pilnībā atbilstu vecumam un, galvenais, lai tajos dominētu nevis mērķis tikai uzvarēt, bet gan *godīga spēle*;
  - 3.2.3. tiekties pēc tā, lai visi, kas darbojas ar bērniem un jauniešiem, būtu atbilstoši kvalificēti, lai tos apmācītu, veidotu, audzinātu un trenētu, ievērojot bioloģiskās un psiholoģiskās pārvērtības, kas noris bērna organismā augšanas procesā.

4. Pilngadīgo atbildība sportā

4.1. Pilngadīgajiem, kas darbojas sportā, neatkarīgi no amata un ieņemamā stāvokļa sporta vai ar sportu saistītā organizācijā un neatkarīgi no statusa konkrētā sporta pasākumā vai sacensībās, jāuzņemas šādas saistības:

- 4.1.1. būt par pozitīvu piemēru bērniem, jauniešiem un citiem pasākumu vai sacensību dalībniekiem, nekādos apstākļos neatbalstīt personīgi un nepievērt acis negodīgas rīcības gadījumos, rīkoties, lai atklātu ētikas normu, *godīgas spēles* noteikumu vai antidopinga politikas noteikumu pārkāpumus un nepieciešamības gadījumā tiktu piemērotas soda sankcijas;
  - 4.1.2. sekot tam, lai katrā konkrētajā treniņu procesā, tai skaitā bērnu vecumam atbilstošā stadijā, būtu nodrošināts attiecīgs apmācības līmenis un kvalifikācija.
- 4.2. Sporta darbā ar jaunatni pilngadīgajiem jāuzņemas papildus atbildība un pienākumi:
- 4.2.1. rūpēties par bērnu un jauno sportistu veselību, drošību un labsajūtu, nevis par personiskajiem sasniegumiem, skolas, sporta kluba, trenera vai vecāku prestiža celšanu vai peļņas gūšanu uz sportistu rēķina;
  - 4.2.2. informēt un sekot, lai jaunie sportisti zinātu un ievērotu anti-dopinga noteikumus;
  - 4.2.3. nodot bērniem sportisko pieredzi, ieaudzināt viņos vēlmi pēc veselīgām fiziskām nodarbībām un sporta mīlestību;
  - 4.2.4. neuztvert bērnus kā *mazus pieaugušos*, vienmēr ņemt vērā fiziskās un psiholoģiskās pārmaiņas bērnu attīstībā un to ietekmi uz sportisko izaugsmi;
  - 4.2.5. nekad neprasīt no bērna to, ko viņš nespēj;
  - 4.2.6. pirmajā vietā likt sportotprieku, neuzspiest vardarbīgi bērniem piedalīšanos sporta nodarbībās un sacensībās;
  - 4.2.7. pievērst vienādu uzmanību gan apdāvinātajiem, gan ne tik spējīgajiem audzēkņiem, uzteikt un atzinīgi novērtēt viņu darbu, neaprobežojoties tikai ar reizēm, kad paaugstināta meistarība, personiskā izaugsme vai sasniegumi sacensībās;
  - 4.2.8. rosināt jaunos sportistus izdomāt savus sacensību veidus un to noteikumus, uzņemties ne tikai dalībnieka, bet arī trenera, spēles vadītāja vai arbitra lomu, tāpat pašiem izteikt atzīnību par godīgu rīcību un lemt soda mēru par nepiedienīgu izturēšanos un uzņemties par to atbildību;
  - 4.2.9. uzturēt ciešu kontaktu ar bērnu un jauniešu vecākiem vai aizbildņiem un izglītības iestādēm, informēt viņus par visiem ar jauno sportistu saistītajiem jautājumiem, ļaujot pilnībā apzināties gan riska iespējas, gan iespējamās panākumus sportā, lai kopīgi tiktu izdarīta vislabākā izvēle par jaunieša tālākajām gaitām sportā un dzīvē.

5. LOK Ētikas kodeksa pārkāpumu izskatīšana

5.1. Sporta organizāciju, sportistu un/vai citu sportā iesaistīto fizisko vai juridisko personu, kuras pārkāpušas šā LOK Ētikas kodeksa noteikumus vai nav ievērojušas SOK, WADA, Starptautisko sporta federāciju antidopinga noteikumus, rīkojušās pretēji LOK Statūtu vai Olimpiskās Hartas noteiktajiem *godīgas spēles* principiem vai pārkāpušas citas sporta ētikas prasības, izdarītos pārkāpumus izvērtē LOK Ētikas komisija.

5.2. LOK Ētikas komisijas nolikumu un sastāvu apstiprina LOK izpildkomiteja.

6. Noslēguma noteikumi

LOK Ētikas kodekss stājas spēkā nekavējoties pēc LOK Ģenerālās asamblejas sesijas lēmuma par tā pieņemšanu.

***